

CENTAR ZA OBRAZOVANJE BRAĆA STAMENKOVIĆ, BEOGRAD

Više prakse nego u formalnom obrazovanju

Srbiji i regionu nedostaju građevinski radnici svih profila. Najveća potražnja je za tesarima koji su prošli obuku u akreditovanoj ustanovi, kao što je Centar za obrazovanje 'Braća Stamenković' iz Beograda, gde se stiču uverenja, potvrde i diplome za više od 250 zanimanja. Bezbednost i zdravlje čine veoma važan segment obrazovanja u ovoj instituciji. Najviše časova iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu pohađaju radnici građevinske struke. Zbog ugleda koji Centar danas uživa (naročito u Sloveniji), tamošnji poslodavci često

ne samo što ne traže prevod diplome, već je prihvataju i na cirilici! Staro ime Centra - Narodni univerzitet, aktuelno je i danas

Dolaskom stranih kompanija u Srbiju, porasla je svest o potrebi primene bezbednosti i zdravlja na radu. I domaći poslodavci ne zaostaju za svetom, pa sve više insistiraju na primeni Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu. Ipak, kada bi se sve zakonske odredbe doslovce primenjivale, tako da svako radi posao za koji je kvalifikovan, mnoga radna mesta u Srbiji ostala bi bez radnika. U Centru za obrazovanje 'Braća Stamenković' kažu da po uverenje i potvrdu dolaze zidari koji bez odgovarajuće škole zidaju i po trideset ili četrdeset godina! Oni na građevini rade bez dana obuke iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, pa će im ova obuka dobro doći da sačuvaju već narušeno zdravlje, a neretko i život.

O fenomenu koji muči srednjoškolske i visokoškolske ustanove, o tome da je u formalnom obrazovanju prakse uvek malo, a da najviše praktičnih koraka iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu

imaju upravo vremešni radnici, razgovarali smo sa direktorom Centra za obrazovanje 'Braća Stamenković', Veljkom Stojiljkovićem, koji kao stručno lice iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu aktivno učestvuje u teorijskoj i praktičnoj obuci radnika.

"Na tržištu rada u zemlji i inostranstvu trenutno je velika potražnja za građevinskim radnicima. Naše srednje građevinske škole nisu bile spremne da odgovore zahtevima tržišta. Nisu obrazovale odgovarajući broj tesara, armirača, zavarivača, krovopokrivača, molera-farbara, fasadera i radnika ostalih profila građevinske struke. Došlo je i do odliva radne snage na inostrano tržište. Nije dovoljno da znate da zidate i krečite - u Evropskoj uniji vam traže dokaz o stručnosti. Kvalifikacija je neophodan uslov da aplicirate za vizu i zaposlite se van zemlje. Najveća potražnja je za tesarima koji poseduju uverenja o završenoj obuci. Potvrda ne podiže nivo stručne sprema kao u formalnom obrazovanju, ali radnik postaje kvalifikovan za obavljanje određene vrste posla. To znači 'gašenje požara' u vreme kada vidno nedostaju građevinski radnici i rukovaoci građevinskom mehanizacijom. O tome koliko smo doprineli porastu zaposlenosti u Srbiji i izlasku radnika iz 'sive zone' (rade bez sertifikata, bez obuke, bez diplome), govori podatak da imamo akreditovane programe za deficitarna zanimanja. Među njima su

Veljko Stojiljković, direktor Centra za obrazovanje 'Braća Stamenković'

rukovaoci građevinskom mehanizacijom, za koje imamo 12 različitih obuka za rad – od buldožera, rovokopača do kranskih dizalica", kaže Veljko Stojiljković dok odgovara na naše pitanje zbog čega je Centar za obrazovanje 'Braća Stamenković' i po ulasku u osmu deceniju postojanja (71 godina od osnivanja), ostao neophodna karika za povezivanje radnika i poslodavaca.

Zanimanje koje iziskuje najviše praktičnih koraka iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, predstavlja rukovanje viljuškarom i uopšte, građevinskom mehanizacijom. Oko 99 odsto programa obuke odnosi se na bezbedno rukovanje, koje utiče ne samo na bezbednost radnika, nego i na bezbednost svih ostalih učesnika u procesu rada i radne sredine. Ukoliko radite na kranskoj dizalici, oko vas je mnogo tesara, zidara... Kranista mora da vodi računa o tome kako će podići ili spustiti teret, da saraduje sa drugim radnicima, a naročito sa šefom gradilišta i signalistom, i da pri tom razmišlja o svojoj bezbednosti, da nosi šlem i bude u stalnoj komunikaciji sa ostalima. Može da mu pozli u kabini, a posledice pada dizalice mogu biti katastrofalne, zbog čega se najviše pažnje u obuci poklanja radu na visini.

Najpriznatiji profesori

"Iza svih naših stručnih programa osposobljavanja nalaze se naši najpriznatiji profesori. Put je takav da svaki program za stručno osposobljavanje koji odobri Ministarstvo prosvete Republike Srbije, šaljem u Zavod za unapređenje obrazovanja i vaspitanja. Tamo se pregleda materijal, zatim stručna lica Zavoda daju saglasnost da se neki program sprovede u delo. Program se potom šalje u Prosvetnu inspekciju, koja proverava kakvi su naši resursi za obavljanje određene delatnosti, to jest, da li imamo odgovarajuće profesore i s kim imamo potpisane ugovore za praktičnu obuku. Ukoliko je sve po propisima, program je odobren", objašnjava Veljko Stojiljković.

"Dešavalo se da padaju kranovi. Treba voditi računa o tome da ne dođe do greške prilikom njegovog montiranja i postavljanja", upozorava Veljko Stojiljković na propuste koji se mogu otkloniti na samom početku rada.

Osim našeg sagovornika, obuku obavljaju kvalifikovani profesori, i to uglavnom oni koji su radili u formalnom obrazovanju, a sada imaju zvanje stručnog saradnika – neki od njih kao penzioneri koji nastavljaju rad u neformalnom obrazovanju.

Diploma akreditovane ustanove

Bezbednost i zdravlje na radu je prvi segment obrazovanja za odrasle u 'Braći Stamenković' i primenjuje se u obuci za svako zanimanje. Pre nego što moler pristupi poslu, mora da obuče zaštitnu uniformu. Kuvar u kuhinji mora da nosi klompe da se ne bi okliznuo, a deo obuke je i kako ga naučiti da nosi kapu. Za građevinca je osnovno pravilo da ne sme da žuri, posebno ako radi na velikim visinama. Propisano je i da ispred njega bude ograda, da ima zaštitnu opremu, na nogama cipele sa metalnim ojačanjem i gumom, a na glavi šlem. Varioci takođe imaju specifičnu obuku.

"Imamo akreditacije Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije za sve vrste zavarivanja, jer je potrebno zaštititi radnika – pre svega njegove oči, a potom i okolinu, primenjujući mere zaštite od mogućeg požara. Obuke okvirno traju tri meseca. Za zanimanja kao što su frizer ili negovateljica starijih lica, potrebno je šest meseci. Ima razlike između potvrde, uverenja i diplome. Ukoliko je reč o obuci na građevinskoj mašini, onda se dobija potvrda, a ako je u pitanju neko drugo zanimanje, onda se izdaju uverenje ili diploma. Zakon je strogo propisao kako treba da izgleda određeni dokument, bilo da je reč o polaganju

tehnologije zanimanja ili organizacije posla. Oba dela protkana su primenom bezbednosti i zdravlja na radu, uz obavezno prisustvo stručnog lica, jer se prilikom provere stručne osposobljenosti polaznika uvek pojavi neko pitanje u vezi sa bezbednošću, bilo da je reč o upravljanju, isključivanju, uključivanju u rad ili o servisiranju mašine. Oprez je potreban naročito kod visokorizičnih zanimanja", ističe Veljko Stojiljković.

Centar za obrazovanje 'Braća Stamenković' može se pohvaliti da je preduzeće sa najviše akreditovanih programa za obuku odraslih u Republici Srbiji. Polaznicima nudi više od 250 zanimanja mašinske, medicinske, građevinske, saobraćajne, drvno-prerađivačke, ugostiteljsko-turističke, prehrambene, trgovačke i elektrostruke. Zbog specifičnog posla sa odraslima, nekada je bio poznat po nazivu "Narodni univerzitet." Reč je o neformalnom obrazovanju u kome se onima koji svoje zanimanje nisu pronašli u mladosti, omogućava da ga otkriju u srednjim i poznim godinama života. Podatak da ima mnogo nezaposlenih na Birou rada sa završenom gimnazijom, brodarskom, kožarskom ili tekstilnom školom, pokazuje da je postojanje

Mnogo prevarenih radnika

"Nered na tržištu rada stvaraju neakreditovane firme koje nelegalno posluju u Beogradu i okolini, širom Vojvodine, ali i u Šapcu, Valjevu i Novom Pazaru. One izdaju nesertifikovane potvrde i diplome, nudeći obuke po nižim cenama. Takve diplome nisu javno priznate i dovode radnika u zabludu. I pored toga što se na sajtu Ministarstva prosvete veoma lako može proveriti koja firma ima dozvolu za izdavanje diploma, radnici ne koriste tu pogodnost. Ne znaju da rade na računaru ili ga nemaju. U vreme materijalne nemaštine, niža cena obuke je nekada presudna da radnik bude prevaren. Neki od njih su nam potvrdili da ima mnogo lažnih firmi koje čine jedan čovek u odelu, 'tašna' i 'mašna", kaže Stojiljković.

Centra preko potrebno, naročito u periodu tranzicije.

Centar je akreditovao svoje programe u Ministarstvu prosvete Republike Srbije i dobio dozvolu da izdaje uverenje, potvrdu i diplomu licu koje je prošlo obuku i položilo ispite. Pre nego što obuka započne, neophodno je da Centar potpiše ugovor sa firmom u kojoj je radnik zaposlen (ili sa drugom firmom u kojoj će se izvoditi praktična nastava), što je najjeftinija varijanta za zaposlenog. Centar saraduje sa velikim kompanijama u Srbiji: Metroom, Lukom Beograd, 'Beogradom na vodi', DM-om, Energoprojektom, Frikomom...

Kada je reč o poslu negovateljice starih lica, potpisan je ugovor sa Domom za stara lica 'Sveti Trifun' i Udruženjem domova za stara lica, pa tako Centar za obrazovanje 'Braća Stamenković' može da obezbedi praksu ne samo u Beogradu, već i u celoj Srbiji. U poslovima koje obavlja negovateljica takođe je važna oblast bezbednosti i zdravlja na radu, jer negovateljica ne štiti samo sebe nego i štićenika, nepokretnog ili polupokretnog bolesnika.

"Ukoliko je reč o nekom građevinskom poslu, poslodavac na osnovu potpisanog ugovora daje građevinsku mehanizaciju koja će se koristiti u obuci. S druge strane, Centar angažuje profesore koji izlaze na teren. Sve više radnika dolazi iz Republike Srpske, jer su naši programi akreditovani. Naime, u Bosni i Hercegovini je ta situacija neregulirana, pa u mnogim slučajevima izdaju diplome bez saglasnosti zakonodavca. Strane ambasade uvažavaju diplome stečene u 'Braći Stamenković', jer se na njih bez dodatne i komplikovane procedure stavlja apostil – državni pečat Republike Srbije. I to je najbolja preporuka za posao. Sticanjem našeg sertifikata imaćete prednost prilikom zapošljavanja u zemlji i van nje. Do sada niko nije osporio naše diplome, bez obzira na to da li se zapošljavao u zemlji ili aplicirao za rad u inostranstvu. Poznato je da

poslodavci u Sloveniji u mnogo slučajeva, čak i ne traže prevod naše diplome nego je prihvataju i na ćirilici. Naše obuke nisu preskupe i koštaju od 25 hiljada do 40 hiljada dinara. To je povoljno, kada znate da sa tim novcem možete obezbediti budućnost", kaže Veljko Stojiljković.

Medicinarima otvoren put u Nemačku

Zbog pojave lažnih diploma naš sagovornik je odlazio i u policiju radi veštačenja i utvrđivanja istine o stručnoj spremi pojedinih polaznika. Nije mu bilo teško da utvrdi falsifikat, pošto Centar poseduje matične knjige i delovodnik u koji se upisuje svaki polaznik. Kako bi se zaštitili od onih koji izrađuju lažne potvrde i sertifikate, u Centru izrađuju diplome na tvrdom papiru i u boji, a odnedavno su obeležene i suvim žigom. Poslodavac koji od kandidata za posao traži diplomu ovlašćene institucije, štiti i sebe. Prema zakonima koji važe u Evropskoj uniji, poslodavac ne može da zaposli nekoga ko nije kvalifikovan za stručan i bezbedan rad. Dešavalo se da radnici nakon povrede na radu, uz angažovanje iskusnog advokata dokažu da nisu kvalifikovani za posao, da ih je poslodavac primorao da rade određene poslove i tako dobiju velike odštete.

"Naša inspekcija rada zahteva od svih poslodavaca i radnika koji rade na građevinskoj mehanizaciji – posebno na viljuškaru, da imaju važeću potvrdu za upravljanje vozilom, naročito od sertifikovane firme kakva je 'Braća Stamenković', kaže naš sagovornik.

U saradnji sa srednjom medicinskom školom 'Sveta Petka' iz Smedereva aktuelna je prekvalifikacija svih onih koji su završili srednju školu u medicinskog tehničara opšteg smera. To je deficitarno zanimanje u mnogim zemljama Evropske unije, a naročito u Nemačkoj. Diploma će vam otvoriti

Kulturno-prosvetni centar

Stari Palilulci znaju da se na adresi Miltropolita Petra broj 8 nekada nalazio Narodni univerzitet 'Braća Stamenković'. Neki od njih se pitaju da li još uvek postoji? Centar za obrazovanje 'Braća Stamenković', to jest, jedan njegov deo – ostao je na istoj adresi ali pod krovom Centra za kulturu 'Vlada Divljan', kojim upravlja Opština Palilula. Zgrada na istoj adresi tri puta je menjala ime između 2007. i 2016. Narodni univerzitet 'Braća Stamenković' je 2007. godine otišao u stečaj, a na istoj lokaciji osnovana je Ustanova kulture 'Braća Stamenković - Palilula', koja je kasnije promenila ime u Ustanova kulture 'Palilula', a od 2016. posluje pod nazivom Centar za kulturu 'Vlada Divljan.' Danas je to kulturno-prosvetna ustanova koja radi sedam dana u nedelji od osam do 23 sata. Tokom prepodneva neke od osam učionica koristi Centar za obrazovanje 'Braća Stamenković', a posle podne četiri fakulteta i dve srednje škole. Posедуje veliku pozorišnu salu sa 466 mesta (360 u parteru i 106 na balkonu), malu bioskopsku salu i multimedijalnu salu sa 110 mesta. Potrebne informacije dobićete na dva različita sajta. Kada je u pitanju obrazovanje odraslih i stručno osposobljavanje: www.bracastamenkovic.edu.rs, a na: www.ckvladadivljan.rs. kada je reč o kulturnim događajima

vrata za rad u vodećim nemačkim zdravstvenim ustanovama. To što ovu obuku-školu (vanredno školovanje) izdvaja od sličnih obuka, jeste što se kao deo nastavnog plana i programa aktivno uči nemački jezik prilagođen medicinskoj struci. Po završetku školovanja dobijate pomoć prilikom nostrifikacije diplome u Nemačkoj. Omogućen je intervju sa poslodavcem, a obezbeđena je i praksa u prestižnim klinikama, domovima za stare i ambulantom širom Nemačke. Uz sve ovo dobijate besplatan kurs i javno priznatu diplomu negovateljice starih lica, kozmetičara-estetičara i masera.

Vera Ponti